

Muuqaalky Qariirydy Qiimayngty

LUNGKU TALYGALI QOYSISKY HAAYSITHANG OWLAAD DA'ADIYO E 3- 21

– Daar astaamogang si ady ing hely ma'aluumaad/hog dheeraad e.

Walqobidowky iyo Odsigy Qiimeyowky ⁱ

Wakaalydo walbarashydy waliba lungku baahanya ingty yo walbarashydy wal ku bedel suubiyang si yo ing aawiyang ardaythi dhibaataysing. Odsiyaalky qiimeyowky isku mid mily E walqobidowky.

Naafanimy luku shakii Ogolaadowky Qiimeyowky ⁱ

1

Waliba walwal ku qabte walbarashydy onoga ⁱ

La hadal maalingky onoga misy Agaasimaagy Walbarashathy Gaarky eh: Wakaalidy walbarashathy:

2

Odsigy Qiimeyowky ⁱ

Waliba odsidy korty qiimeyowky walbarashydy gaarky e waqti kasty.

3

Wakaalidy walbarashydy muku shakiising naafanimy

Sii wed walbarashydy aadigy e ...

MISY dooroy ingty adi marty habraa'agy haliyowky khilaafaadky adigo ing maraas Waahdy Ohio ee Walbarashydy iyo Shaqydy" adigo isti'imaalaslingkigang.

4

5

Habraa'agy Qiimeyowky ⁱ

Kooh ku koobing shaqsiyaad agoong leh, o ku mid eying waalidiingty, ya inis kooyi doonang si yo qorshy ing suubiyang si yo qiimeng ingky suubiyang dhammaang meelo walwalky ku jery.

Koohdy Qiimeyowky Koowad Warbihingty wal dhamaay ⁱ

Koohdy, o waalidiingtiny ku mid eying, ya kulumaayang si yo inisly fiiriyang natiijooyingky.

6

7

Go'aamiyowky Ing-qalimowky ⁱ

Koohdy go'aamiyowky ing qalimowky ya go'aamiyeng ingty onogy iniing qalingny Waliba lysii wedey walbarashydy aadigy e/guud

IEP-gy koowaad ya lysuubiye ⁱ

Hady koohdy. o waalidiingtiny ku mid eying, yo go'aamiyang ingty onogy eyi ko ing qalimy, IEP ya lysuubii doony.

9

IEP koowad ya ly dhagang giliye ⁱ

Wakaalidy walbarashydy waliba lungku baahanya ingty ye biidy adeegyo kyqoring IEP-gy ardaygy.

Department of Education & Workforce

Waliba ly daaba'ey 9/2025

Muuqaalky Qariirydy Qiimayngty

1. Walwal ku qabty walbarashydy onoga

Hady ady walwal ku qabty walbarashydy, hormarky, misy shaqeeyowky onoga, waliba lahadily korte agaasimaagy walbarashydy ee wakaalidy walbarashydy*. Qofkaas sidy aadigy e waliba kyshaqeeyay heerky degmy, ee miky shaqeeyow dhismigy iskoolky onoga. Hady ady ing ogaayny qofky langkung eyi, waliba lahariiry kortey hafiisky guddigy si ady ing warsity magaagy iyo ma'aluumaadky lukuly hariirow. Waliba sidaas oo kaleed la hariiry korte maamulaagy misy maalingky iskoolky onoga.

Ardaydy dhikidaas iskoolky barbaaringty (jerang da'ady 3-5), tilaabidy ingky horeeyty lyqaadow si ady ing ogaaty ingty onoga qaby dib-u-dhac dhinigy fikirky, hormarky, iyo/misy walbarashydy e, waliba ingty lyly hariiry degmydy iskoolky ee ady ka waalid ahaang degeny. Inty badang ma'aluumaadky lukuly hariirow degmydy iskoolky waliba luku heli kore websaaydky degmydy.

*"Wakaalidy walbarashydy" waliba lyky wede:

- Degmooyingky iskoolky, o yo ku mid eying degmooyinky iskoolky ee adeegy, degmooyingky iskoolky diiwaangelingty furung, dugsia bulshydy, waahdy Ohio ee adeegyo dhalingyerydy, degmooyingky iskoolky farsamydy;
- Harumo adaalydy iyaalky, harumo adeegyo walbarashydy, guddiya gobolky ee naafooyinky koriismydy; iyo
- Waah; harung; hafiis madaheed; hafiis; ma'ahad; guddi; komiishang; maamul kasty; misy wakaalid kaleed o gobolky misy deegaanky ku dhising, o ungku haayny degmydy iskoolky misy wakaalid ye maamulaas waahdy naafooyinky koriismydy, o biyow misy ku shaqeeyas biyowky walbarashydy gaarky e misy adeegyo la hariirang o lungky talygaly owlaady naafydy, marky luku reeby hady Utubky 3323 ee Heerky Dib-ing-eegisty lyky suubii, misy shar'i usy dhagang gillii guddigy walbarashydy gobolky usy tilmaamy ingty degmy iskool o kaleed, wakaalid walbarashy o kaleed, misy wakaalid kaleed, waah misy hay'ad ingty ye masuul ku ety haqiiyowky ingty ling hogaangsimy Qaybty B ee IDEA.

2. Walqobydowky iyo Odsigy Qiimeyowky

- **Walqobydowky:** Wakaalido walbarashydy waliba lungku baahanya ingty yo walbarashydy ing biyang qaab galang lungku jeesithow ingty ardayty wal barydang. Heelydo walku bedelowky walbarashydy si ling kaalmeyi ardayti walbarashydy kydhibtoodaas ya waliba ling kasey walqobydowky waany yo dhong waliba lungku talygaley ardayti (me e keliya walbarashydy gaarky e).
- **Odsigy Qiimeyowky:** Odsidowky ingty qiimeyow koowad lyky suubii walbarashydy qaarky e lymid me walqobydowky. Walqobydowky waa ingty lysuubii kuhor misy ingty lyky jery qiimeyowky koowad. Wakaalid walbarashy ming isti'imaaly kory walqobydowky ingty ye dib ing dhigty qiimeyowky. Hady walqobydowky ling hircigiliiny, waa ingty yo lyhircigilii isly waqtigy qiimeyowky.

KY NAGOORY KHARIIRYDY

3. Odsidowky Qiimeyowky

- Hady ady ku shakiidy ingty onoga usy qaby naafanimy, waliba odsidy korte qiimeyowky walbarashydy gaarky e. Waany khasab me e ingty ady qoraal haang ing gudbiidy odsigaas, waliba faylee ingty ady qorty taariqdy ady gudbiidy odsig si o adi diiwaangky ingky darsity.
- Hady eyi dugsigy barbaaringty, marky ady ka waalid ahaang la hariiras shaqaaligy walbarashydy gaarky e ee wakaalidy walbarashydy, waliba gudbiidy korte odsig lyky suubiyow qiimeyowky koowad si ling go'aamii hady onoga ing qalymy ingty usy hely adeegyo walbarashydy gaarky e ee dugsigy barbaaringty iyo barnaamijyo sidy ingky fayly ing buuyow baahiya onoga.
- Wakaalidy walbarashydy waliba haaysite 30 maalmood lahaku bilaaby taariqdy ye hely odsig, si ye ungky jawaabty odsig. Wakaalidy waa ingty ye hakiing dirty ogeysiis qoraal e (o ling kasow [PR-01](#)) o sheegow ingty wakaalidy walbarashydy ye shaky ungky qabny ingty ye jerty naafanimy misy ingty yo helang oggolaangshyga si yo ing suubiyang qiimeyow. Wakaalidy walbarashydy waliba kysii doongte nugulky/koobigye Ogeysiisky Habraa'iyaalky Walbarashydy Gaarky e o ling kasow [Hagaha Haquuqo Waalidky ee Walbarashydy Gaarky e](#).
- An Wakaalithy walbarasythy is not allowed to delay an evaluation in order to provide interventions. Hady wakaalidy walbarashydy ye wili ing biiny walqobydowky ku hor qiimeyowky koowad, walaalidy walbarashydy waa ingty ye biidy walqobydowky isla waqtigye lysuubiyow qiimeyowky koowad.
- Hady wakaalidy walbarashydy ye ungku shakiisinaayny ingty jerty naafanimy, onoga waliba sii wady doone walbarashydy aadigy e/guud. Hady ady ingky qana'sinaayny go'aangky wakaalidy walbarashydy, waliba isti'imaaly korte [habraa'igy haliyowky khilaafaadky](#) adigo ing marow Waahdy Ohio ee Walbarashydy iyo Shaqydy.

4. Ogolaadowky Qiimeyowky

- Hady wakaalidy walbarashydy ye ku shakiidy ingty jerty naafanimy, waliba kywaydii doongte ogolaangshiga (foomky ogolaanshy dhiibowky waliba ling kasey [PR-05: Ogolaadowky Waalidky e Qiimeyowky](#)). Luku bilaawy taariqdy ogolaadowka, wakaalidy walbarashydy waliba haaysite 60 maalmood si ye ing dhamaayte qiimeyowky koowad.
- Kooh ku koobing shaqsiyaad agoong leh, o ady ku mid ety ka waalid ahaang, ya ku wady hadyly doonang qiibo naafanimydy luku shakii iyo meelo ing baahang ingty qiimeyowky lyky suubii. Dhamaang walaagas waa ingty lyky qory foomky qorsheeyowky Warbihingty Koohdy Qiimeyowky (ETR), foomkas o noo'iyaal shishal duwung ing leh [iskoolky barbaaringty](#) iyo [iskoolky aadygy e](#).
- Kulungkang waa ingty lyqobidy ku hor ingty ling suubiny wal qiimeyow e. Ady ka waalid ahaang waa ingty ady hubung firfir'oong ku haaty koohdy si ady galang ungku jeeysity go'aamiyowky noo'iyaalky qiimeyowky ee ly isti'imaalow.
- Wakaalidy walbarashydy khasab me e ingty ye sheegty magaagy qiimeyowky gaarky e ly isti'imaaly doony, keliya waliba khasab aha ingty ye sheegty meelow qiimeyowkas lyky beegsithow. Ardayty iskoolky barbaaringty, dhiny welby o hormarky/koriismidy e waa ingty luku qiimey'y.
- Hady ety iskoolky barbaaringty, waliba muhiim aha ingty ly ogaady hady onoga eyi onog yer o da'a ahaang jery 3-5 isly markaasny usy ebidshey hang dhikiny barnaamishydy iskoolky barbaaringty, misy hady onoga usy hangku gudubny Qiibty C ee IDEA (Walqobydowky Owlaadnimydy) o usy iniiing gudubny Qiibty B (Walbarashydy Gaarky e), waliba suurtigal aha ingty lahang helny fursid wakaalidy walbarashydy ye kybiithy walqobydowky. Walqobydowky waliba khasab aha ingty lysii ardayty iskoolky barbaaringty keliya hady onogy horey usy hang hely adeegyo hoos kooyayang Qiibty C misy/iyo Qiibty B ee IDEA misy hady onogy luku qiimey'i qiibo naafanimydy luku shakii ee naafanimydy walbarashydy gaarky e. Hady onogy lahang siiny walqobydowky kuhor ingty lahang gudbiidy, wakaalidy walbarashydy waliba luku yaabe ingty hirgilliidy walqobydow ky haboong onogaas ingty lyky jery mudydy lihidungky maalmood e mudydaas o wakaalidy walbarashydy suubiyaas qiimeyow shaqsiyeed oo dhameestiring si ling hali walwalky luku qaby onogy jery da'ady iskoolky barbaaringty kaas o lyky arigy dib-u-dhac lytaabidy kory o dhinigy hal misy wal ku bading o meelogung hadareerang e, sababtaas dartiyeny ing baahang walbarashydy gaarky e iyo adeegyo la hariirang; habdhagangky lyqobsidhowky, aqligy/garaadky, isgaarsiingty/hadalky, wal dheegowky, wal arigowky, dhaqeeyowky dareengky/dhagdhagaagy, shaqeeyowky shu'uurty/dareengky bulshydy iyo/ama shaqeeyowky habdhagangky. Wakaalidy walbarashydy ming isti'imaaly kory walqobydowkang ingty ye dib ingky dhigty qiimeyowky onoga si ling ogaady ing qalimowshey adeegyo walbarashydy gaarky e.

5. Habraa'gu Qiimeyowky

- Marky lysuubiyow qiimeyowky koowad, wakaalidy walbarashydy waa ingty ye isti'imaaly noo'iyaaal shishal duwung o qalabyydy iyo heelydo qiimeyowky e si lahang aruurii ma'aluumaadky ta'aliingty, koriismydy, iyo shaqeeyowky ee qiimengtang ky haboong, ma'aluumaadkaas oo ku mid ah kang luku helow waalidky. Wakaalidy walbarashydy my isti'imaaly korte keliya hal il o ma'aluumaad luku helow, waany waa ingty ye isti'imaaly qalaby'y farsamy ahaang haboong si ling qiimey'y qodobooyinka habdhagangky iyo garaadky/agligy, iyo sidaas oo kaleed qodybooyinkgy jirky iyo koriismydy.
- Hoolo qiimeyowky iyo agabyidy kaleed e ling isti'imaalow qiimeyowky waa ingty lydoorithy waany ling isti'imaaly qaab ing sheenaany takoor dhinigy jinsigy iyo dhagangkiby e, waany ingty lyky biiyu luuqidy onoga misy qaab kaleed oo isgaarsiineed, waany ingty ling isti'imaaluu qaabky natiijidy ingky fayly lukuky helow.
- Onoga waa ingty qiimeng lukuky suubiiyu dhamaang meelo la hariirang naafinymydy luku shakii, meelogaas o ku mid eying, hadiiby ky haboonying, aafimaadky, wal arigowky, wal dheegowky, heerky dareengty iyo bulshaawinimdy, agligy guud, kyfaylahaangty ta'aliingty, heerky isgaarsiingty/hadylowky, iyo awoodis dhagdhagaagy.
- Hady onogy jery da'ady iskoolky barbaaringty, dhiny kasty o koriismydy e waa ingty qiimeyow lyky suubii yeelow ly isti'imaalow ing yeraang hal ku mid e 5-ty noo'yaal o qiimeyowky/ilo hogty WAANY noo'y kasty oo qiimeyowky e/ilo hogty waa ingty ly isti'imaaly ingky yeraang hal mar. Hasuusinaaw ingty qiimeyowky koowad usy haado ko si kyfiling ing dhymeestiring si ling agoonsidy dhamaang baahiya walbarashydy gaarky e iyo adeegyo la hariirang ee onoga, hady eying haano si aadi e misy si aady ing haayny ingky hariirsing qiibty naafinymydy o onoga lyly hariirii.

6. Dhameestirowky Warbihingty Koohty Qiimeyowky

- Ka waalid ahaang, waliba hely doongte Casuumaad Waalid (o ling kasow [PR-02](#)) si ady dib-ing-eegow ingky suubidy ma'aluumaadky qiimeyowky iyo guudmarky qiimeyowky kasty o lysuubii. Casuumaady misy PR-02 waa ingty lyky sheegy qofky degmydy haku qiibqilii doongty shirky/kulungky. Ka waalid ahaang, waliba adiin lykooyi korte qofky ady fadaas hilligy kulungky.
- Koohty shaqaaligy hiraadlayaalky e iyo waalidky ya si wadajir e ing fiiriyaayang natiijooyinkgy qiimeyowky walibany go'aamiyaayana hady onoga eyi onog naafy e. Ma'aluumaadky iyo guudmarky qiimeyowky iyo sidaas oo kaleed go'aanky luku deery ing-qalimowky waliba lahakyy qory doone foomky Warbiyowky Koohty Qiimeyowky (o ling kasow [PR-06](#)).

KY NAGOOY KHARIIRYDY

7. Go'aamiyowky Ing Qalimowky

- Hady koohdy, o ady ku mid ety ka waalid ahaang, ogaatang ingty onoga ing qalimy adeegyo walbarashydy gaarky e, waliba ly go'aamii doone qiiibty ing qalymowky. Hady koohdy ogaaty ingty onoga iniing qalangny, onoga waliba sii wedydi doone keliya manhajky walbarashydy aadigy e/ guud. Hubung ku mid e koohdy, o ady hata ku mid ety, ya waliba gudbii korte bayaangky ky qana'ow dorydy go'aanky koohdy. Hady onoga ling arigy ingty usy iniing qalangny, waliba odsidy korte ingty lysuubii Qiimeyow Wabarashydy o Madi-binaaw (IEE). IEE walibuwa fursid waalidky ky helow qof agoong leh, o waany wakaalidy walbarashydy ing shaqaaleysiyaany, kaas o suubiyow qiimeyowky walbarashydy ee gaarky e.
- Hady onoga eyi ko jery da'ady dugsigy barbaaringty, hady onoga ling agoonsidy waay'y ingty usy ing qalymy waany usy hady ku diiwaangalsinyi barnaamij iskoolky barbaaringty, wakaalidy walbarashydy waliba luku yaaby ingty ye kysiithy liisky barnaamijyo iskoolky barbaaringty o degmydy maamulaas/ ky taalang deegaanky haanas o lyhely kory.

8. IEP-gy Koowad ya lysuubiye

- Hady koohdy o ady ku mid ety ka waalid ahaang ising go'aamydang ingty onoga ing qalymy walbarashydy gaarky e, degmydy waliba haaysyte 30 maalmood si ye ing suubydy Barnaamijky Walbarashydy Shaqsiyeed (foomky IEP o ling kasow [PR-07](#)).
- IEP-gy waa ingty ky qorynaadang tilmaamooying si gaar o tilmaamow qaabky ling buuyow baahiya shaqsiyeed haanas o lyky agoonsithy Warbihingty Koohdy Qiimeyowky ee onoga (foomky ETR o ling kasow [PR-06](#)), kaas o ky qoring yoolil iyo ujeedooying ly abiry kory iyo sidaas oo kaleed sidy ling abiry doony hormarky luku deery yoolilkaas.
- Koohdy IEP waliba ku koobingta ady ka waalid ahaang, maalingky walbarashydy aadigy e o onogy (hady onogy qaby maaling noo'as e), ingky yeraang hal maaling o walbarashydy gaarky e, wakiilky degmydy, qof turjummy kory natiijooyingky qiimeyowky, iyo qof kasty o ady misy wakaalidy degmydy aamingsingty ingty agoong fayly ing leyi onoga..
- Hady onoga eyi ko jery da'ady dugsigy barbaaringty, hubno koohdy IEP ee ling baahanyi waliba ku mid aha, waalidky, maalingky walbarashydy aadigy e, maalingky walbarashydy gaarky e/adeeg-biyaagy iyo wakiilky degmydy.
- IEP-gy koowad, ady ka waalid ahaang waa ingty ady ogolaangshy ku biithy adeegyo. Hady ady ing ogolaany, onoga my hely doony adeegyo IEP.
- Inkastoo ogolaangshyga lingky baahanyi IEP-gy koowad (misy isbedel kasty o haky derisy goobty walbarashydy), wakaalido walbarashydy waliba lungku baahanya ingty yo kii asuumang ingty ady haku qiiibgaly waany ku qiiibqaadyty dhamaang kulumo IEP. Waliba haq ing leta ingty ady ku nagyty ogolaangshyga ky eeding IEP-gy onoga waqti kasty.

KY NAGOOY KHARIIRYDY

9. IEP-gy koowad ya lyhircilii

- Wakaalidy walbarashydy waliba lungku baahanya ingty ye biidy adeegyo kyqoring IEP-gy onoga.
- Wakaalid kasty o walbarashy waa ingty ye haqiiydy ingty ye walbarashy dadwiiny o ky haboong o bilaash e (FAPE) kybiithy jawigy ingky hadydaad yer (LRE) waany ingty ye walbarashydaas ing fidiiduu onog kasty o naafy e. Hady onoga eyi ko jery da'ady dugsigy barbaaringty, taasni waa ingty la suubii yeetho lyning fiiryaany ingty wakaalidy walbarashydy ye biyaas barnaamijyo walbarashydy owlaadnimydy ee guud misy ingty ye qangdaraas kyly jerty wakaalidy kaleed o walbarashy.
- Wakaalidy walbarashydy onoga waliba suubii doongte dib-ing-qiimeyow ingky yeraang sedy siny kasty, marky luku reeby hady ady ka waalid ahaang iyo wakaalidy walbarashydy isky ratang ingty lyning baahanaayny dib-ing-qiimeyow. Wakaalidy walbarashydy waliba dib-ing-eegis kysuubii doongte IEP-gy ingky yeraang halky siny mado.

KY NAGOORY KHARIIRYDY